

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

ЕЛИСАВЕТА ВЪЛЧИНОВА-ЧЕНДОВА • ДИАНА ДАНОВА-ДАМЯНОВА • ВАНЯ АНГЕЛСКА

МУЗИКА

за осми клас

ИЗДАТЕЛСТВО

БУЛВЕСТ 2000

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ
по МУЗИКА
за 8. клас

Автори

- © Елисавета Борисова Вълчинова-Ченгова, 2016
- © Диана Иванова Данова-Дамянова, 2016
- © Ваня Димитрова Ангелска, 2016

Графичен дизайн

- © Ивац Иванов Христов, 2017

Издателство

- © Булвест 2000, 2016
- ISBN 978-954-18-1039-2

ПРЕДГОВОР

Уважаеми колеги,

Учебният комплект по музика за осми клас на издателство „Булвест 2000“ съдържа познатите ви задължителни елементи: учебник, книга за учителя, звуконосители и електронен продукт. Те са съществено и технологично обвързани с цел покриване на изискванията, поставени от ДОС и свързаните с тях учебни програми.

В създаването на комплекта по музика за осми клас на издателство „Булвест 2000“ сме си поставили няколко съществени задачи:

1. Да включим образователно съдържание, максимално съобразено с програмата, което синтезирано и същевременно достатъчно интересно за осмокласниците представя сложния свят на музиката.
2. Да се акцентира на основни исторически и културни процеси, на стилови и естетически характеристики на различните епохи, на ярки творци и техни представителни творби, които обуславят музикалноисторическото развитие.
3. Съдържанието да отговаря на реалностите в учебния час по музика за осми клас, като е съобразено с натрупаните през предходните години знания и слухов опит.
4. Да предоставя педагогическа технология и идеи, които ще улеснят работата ви при реализиране на целите, поставени в учебната програма.

Водени от принципа за приемственост в образователното съдържание, сме се стремили да създадем възможности за индивидуален подход към различните дейности в урока в зависимост от нивото на учениците.

От авторите

СПЕЦИФИКА НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПО МУЗИКА СПОРЕД УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ЗА ОСМИ КЛАС

Учебната програма по музика – кратко представяне

Обучението по *музика* в осми клас разширява музикалната култура чрез придобиване на нови знания, насочени към историческото развитие на музиката и връзката ѝ със съвременността. Материалът съдържателно обхваща огромен период от време – от древността до края на XIX век. Търсят се базисни познавателни исторически и специфични музикални контексти. Целта е изграждане на отношение към музикалната култура, пробуждане на интерес към търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. Създават се условия за преосмисляне на натрупани знания и тяхното проблемно осмисляне¹.

Петте области на компетентност в съдържанието на учебника

1. „Музикална практика: музициране, възприемане на музика“ е вплетена в цялото съдържание. Предвидени са задължителните две възрожденски песни, текстовете на които са специален акцент в уроци, както и 4 групи, които може да бъдат включени за разучаване в подходящ според учителя момент.

Темите от музикални произведения са включени в уроците, както и в специално приложение с нотни примери. Коментирането на музика по определени показатели и нейното познаване е основен елемент в различните видове уроци.

2. „Музика и съвременни информационни технологии“ присъства във всички уроци чрез използване на различни информационни ресурси, подготвяне на презентации и др.

3. „Музика, култура, общество“ е в основата на разглежданите хронологично епохи в музиката от музиката в древността до края на XIX век. Акценти са връзка с фолклора, с формирането на различни музикалнокултурни практики, свързани със светската и църковната музика, с развитието на професионалната култура на Новото време след Ренесанс, барок, Класицизъм, Романтизъм и изграждането на национални музикални школи, вкл. българска, с извеждане на комуникационни модели композитор – изпълнител – публика и т.н.

В този контекст се акцентира на основни стилски епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура, свързвани с ярки представители.

4. „България в световната музикална култура“ в съдържателен план е въведена в исторически аспект чрез българска църковна средновековна музика,

¹ Като допълнителна литература могат да бъдат посочени голям брой заглавия, особено на английски език (енциклопедични интернет издания, специализирани сайтове, енциклопедична, историческа, монографична и друга печатна литература и пр.). Ще посочим само някои издания на български език, които съдържат богат информационен материал за разглежданите епохи:

Михелс, Улрих. Атлас „Музика“ в два тома. Том 1. Систематичен раздел. История на музиката от древността до Ренесанса. София: Летера, 2000. Том 2. История на музиката от барока до наши дни. София: Летера, 2000.

Белтрандо-Патие, Мари-Клер. Западноевропейската музика от Средновековието до днес. История на музиката в два тома. Том 1. София, Музика, 1997; Том 2. София: Музика, 1999.

Крачева, Лилия. Музиката през вековете. Творци и творби. Част 1. София: Марс 09, 2006; Част 2. София: Марс 09, 2010.

Балева, Антония и Яна Янкова. Музикалната култура през втората половина на XVIII и началото на XIX век: Идеи, стилове, творци. Христоматия. Пловдив: УИ „Паусий Хилендарски“, 2011.

Петров, Стоян и Христо Когов. Старобългарски музикални паметници. София: Наука и изкуство, 1973.

Тончева, Елена. Проблеми на старата българска музика. София: Наука и изкуство, 1975.

Тончева, Елена. За българският роспев. София: Музика, 1981.

Куюмджиева, Светлана. Стара българска музика. София: Марс 09, 2011.

Куюмджиев, Юлиан. Многогласната литургия в българската музика (1878 г. – 30-те години на XX век). София, Пони, 2003.

Куюмджиев, Юлиан. Кое е истинското българско църковно пеене? Пловдив, 2011.

Куюмджиев, Юлиан. Културноисторически аспекти на дискусията за истинското българско църковно пеене. Пловдив, 2013.

Баларева, Агапия. Хоровото дело в България от средата на XIX в. до 1944 г. София: БАН, 1992.

Вълчинова-Чендова, Елисавета. Градската традиционна инструментална практика и оркестровата култура в България (средата на XIX век – края на XX век). София: Пони, 2000.

Вълчинова-Чендова, Елисавета. Енциклопедия български композитори. София: СБК, 2003. 348 с. и др.

възрожденска музика и професионални и любителски прояви през последните десетилетия на XIX век, както и чрез съвременни изпълнители и състави.

5. „Музиката в синтез с изкуствата“ е проведена последователно при разглеждането на историческото развитие на музиката – от синкретичното изкуство в древността, през музикално-театралните форми и бароковата опера до романтична опера, балет и други музикално-сценични практики. Темата е въведена и в по-широк план чрез изобразителния материал, който има далеч не само илюстративна функция, той е част от знанието за културата на епохата, която се разглежда, допълва знания за творци и техните произведения. Така се активизират изучавани музикални творби с техните автори.

Основните осем теми като съдържателни акценти в учебника

В учебната програма съдържанието е структурирано в 8 големи теми. В тях се разглеждат и понятията, чрез които се разкриват основни характеристики на музикалноисторическото развитие, естетиката, музикалните жанрове, музикалната теория.

В учебника по музика, който предлагаме, при представянето на материала подходът е преди всичко хронологичен. Така логично следват епохи, явления и творци в музиката, като в основата на тяхното осмисляне е посоченото в учебната програма „спираловидно развитие на уменията, натрупване на представите и изграждане на понятията“ (с. 1). Посочените 8 теми в учебната програма органично се впитват в разглеждания материал и различните урочни форми.

1. Музикална практика

Въведени са седем песни за изучаване в училищния репертоар. Посочени са като дейности три (или повече) песни от извънучилищния репертоар (по избор на учениците и учителя). Предложен е богат и разнообразен, съобразен с възрастта на осмоласниците музикален материал от различни жанрове, чрез който на практическа основа се въвеждат знанията за музикална форма чрез понятията: „жанр“, „епоха“, „интонация“, „прозодия“.

2. Изразни средства в музиката

В основата на представянето на музикалния материал е анализът на музикалните произведения и музикалните форми със съответните изразни средства, характерни за различни епохи. Извеждането на специфики и характеристики се затвърдява чрез разпознаване на музикални творби. Целта е изграждането на знания по отношение на основни музикални изразни средства, разграничаване на монодийно и многогласно (хармонично и полифонично) звучене, на формообразуващи принципи при

песенни и големи музикални форми като сонатно-симфоничен цикъл, сонатна форма, тема с вариации и т.н. Във възприемането им учениците се опират преди всичко на слуховия си опит.

Следващите **пет теми** хронологично представят историческите процеси и са в основата на съдържанието на учебника.

Урочните форми и разпределението на съдържанието в учебника

Съдържанието на учебника е съобразено с годишния брой часове за изучаване на предмета музика в осми клас – **общо 18 часа**, като е спазено препоръчителното разпределение на часовете.

В учебната програма 35% от часовете по музика са определени за **нови знания**. В учебника те са разпределени в **12 теми**, организирани са в 7 1/2 учебни часа, от които 3 цели и 9 по 1/2 учебен час. В тях се въвеждат: основните понятия, музикално-историческият контекст, творци и творби, анализът на музикалния материал и т.н. Стремелът ни е в контекста на най-общото представяне на този изключително обемен и разнообразен материал да бъдат изведени същностни съдържателни акценти, чрез които да се натрупат базисни знания за музиката и музикалната култура.

Те са:

- Музиката в древните култури
- Музиката в епохата на Средновековието. Светска музика
- Музиката през Средновековието. Църковна музика
- Музиката на Ренесанса
- Епохата на барока. Опера и оратория
- Епоха на барока. Светска инструментална музика
- Музиката на Йохан Себастиан Бах и Георг Фридрих Хендел
- Европейски класицизъм. Виенска класическа школа в музиката
- Хаїдн, Моцарт, Бетовен
- Музиката на XIX век. Романтизъм. Вокална и инструментална миниатюра
- Музиката на XIX век. Оркестрова музика и опера – представители
- Възраждане. Музиката в България в края XIX век

В **упражненията** се затвърждават музикалният материал и основните понятия, а новите знания се обогатяват с рубриката „Знаете ли, че...“ и с допълнителни задачи. В учебната програма се препоръчва те да бъдат 30% от уроците по музика. В съдържанието на учебника са разпределени в 9 теми, от които 1 цял учебен час, посветен на музикалния класицизъм, и 8 по 1/2 учебен час, общо 5 часа.

Обобщенията са 1 час, разпределени в две урочни единици.

В учебната програма се препоръчва 10% от часовете по музика да са за **преговор**. В учебника са предложени 3 теми за преговор, които се реализират в рамките на 1/2 учебен час всяка, общо 1 1/2 учебен час. Те са симетрично разпределени през годината. Междинният преговор е съобразен с междинното оценяване.

Наблюденията са две (15%). Посочени са форми на провеждане извън училищна среда и алтернативни форми, вкл. изготвяне на презентация с възможност за самооценка. Провеждат се в подходящо време по преценка на учителя.

Посочените 5% от часовете по музика за **контрол и оценка** (за входно и изходно равнище) са реализирани в 2 урока по 1/2 час.

Уроците за упражнение и обобщение предоставят възможност за **устно оценяване**. Спазени са препоръчителните насоки за текущо оценяване (60%), оценки от контролни и от класни работи 15% (в преговорите) и оценки от други участия (25%) – в наблюденията.

Ключовите компетентности в представянето и възприемането на съдържанието в учебника

Изведените в учебната програма ключови компетентности в учебния комплект се постигат чрез формиране на знания и умения в различни форми. Това се осъществява чрез органичното им свързване със спецификата на музикалното изкуство и неговите музикалноизразни възможности.

- **Връзката между музика и текст** е в основата на песенни и вокално-инструментални жанрове; чрез словесността се пресъздават и анализират музикални картини и образи и т.н.
- **Активизират се умения за общуване на чужди езици** чрез новия понятиен апарат, чрез текстове на песни и др.
- **Математическата компетентност и технологиите, прилагането на графични модели са свързани с използване на математически модели и закономерности** при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – например при сонатната форма, тема с вариации, рондото и др.;
- **Дигитална компетентност е в основата на използваните допълнителни интернет ресурси** с цел търсене, събиране и обработване на информация.

- **Умения за учене** се проявяват с дейности като музикално изпълнение на посочените песни и други от извънучилищния репертоар.
- **Социални и граждански компетентности** – текстовете на двете възрожденски песни („Откак се е, мила моя майнольо, зора зазорила“ – популярна, и „Слънцето трепти захожда“, м. и т. Добри Чинтулов) са въведени в контекста на българската музика през Възраждането; предвидени са дискусии върху различни теми, групови дейности във връзка с работа проект и др.
- **Инициативност и предприемчивост** – участие в музикални изяви (например в часовете за наблюдение или в друго време по преценка на учителя), свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая, и др.
- **Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество и умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт** – съдържателно са свързани с музикалноизпълнителска дейност и наблюдаване на музикално-творческа среда, фолклорни празници, класни форми на изпълнение и др.
- **Интегративните връзки** между музиката и останалите учебни предмети са в основата на представеното съдържание – връзка с изобразително изкуство, архитектура, театър, български език и литература и т.н.

Като автори на учебника за осми клас, сме с ясното съзнание, че всички изисквания в програмата трудно могат да бъдат изпълнени в посочените 18 часа. Целта ни е била да очертаем само онези съдържателни посоки, които ще формират базисни знания в учениците, основани на натрупан опит от предходни години и нови знания и съобразени с възрастта и интересите на осмокласниците. Стремехът ни е да провокираме интереса им към музикалното изкуство в неговото разнообразие и музикални форми от миналото, които имат важно място в музикалното съвремие като образци на изкуство, които могат да бъдат възприемани като „класика“, разбрана като еталон.

Идеите в представената музика, високите идеали, които си поставят нейните създатели, надяваме се, ще обогатят духовно младите хора. Вярваме, че ще провокираме интерес, който да ги насочи към концертните зали, ще събуди желание за музикалноизпълнителска дейност, ще ги приобщи към музикалното изкуство и неговите разнообразни стойностни образци.

МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ И РАЗРАБОТКИ НА УРОЦИТЕ

Тема: Да си припомним...

Вид на урока: начален преговор

План на урока	1. Урокът включва преговор върху материала от 7. клас. 2. Пеене на песен от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Опорни знания за: задължителна песен от 7. клас, метрични схеми, многогласие, старинни и съвременни класически инструменти и инструментални групи, европейски танци, музикални жанрове, композитори и музикални формообразуващи принципи.
Актуализиране на знания, умения	Песни, изучавани в 7. клас, музикалноизразни средства, музикалноформообразуващи принципи, многогласие, музикални инструменти и инструментални групи, музикални жанрове, композитори и произведения, старинни европейски танци.
Съдържателни акценти	1. Преговорът включва 8 задачи върху: – разпознаване на задължителна песен от 7. клас „Хаджи Димитър“ от 4 възможности; – свързване на метрична схема с неравноделен размер на хоро; – въпрос за полифонично многогласие; – въпрос за старинни и съвременни класически инструменти и свързването им с инструментални групи; – разпознаване на танци, музикални жанрове, композитори и музикални формообразуващи принципи. 2. Изпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс е учебникът. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	
Допълнителни задачи	
Задачи за контрол	Устен контрол.

Тема. Какво знаем в началото на 8. клас

(Установяване на входното равнище на знанията и уменията на учениците)

Вид на урока: контролна работа под форма на тест

Диагностиката включва 11 задачи с проверка на знания за: метрум и безмензурност, неравноделни размери, фолклорни обреди, музикалноизразни средства (темпо), оркестрови състави, музикални форми, музикално-сценични жанрове и дигитална компетентност.

Всеки верен отговор носи 1 точка – **общо 20 т.**

1. Въпрос – 1 т. (безмензурна)
2. Въпрос – 1 т. (Пайдушко)
3. Въпрос – 4 т. (сеганка, сурва, сватба, цветница)
4. Въпрос – 1 т. (темпо)
5. Въпрос – 4 т. (кавал, цигулка, лютня, спинет)
6. Въпрос – 4 т. (1. – б, 2. – в), 3. – з, 4. – а)
7. Въпрос – 1 т. (музикално-сценични жанрове)
8. Въпрос – 1 т. (трЗ)
9. Въпрос – 1 т. (бекар)
10. Въпрос – 1 т. („б“)
11. Въпрос – 1 т. (топлиста)

Може да се използва следната примерна скала за преобразуването на точките в цифрова оценка:

17 – 20 т. – Отличен
13 – 16 т. – Мн. добър
9 – 12 т. – Добър
5 – 8 т. – Среден
0 – 4 т. – Слаб

Тема: Музиката в древните култури

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Музиката в древността – обща характеристика. 2. Музиката в Древен Китай, Индия, Асири-Вавилония, Месопотамия. 3. Музиката в Древен Египет, Древна Елада, Римската империя, Древна Тракия. 4. Разучаване на песен от училищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават фолклорни обреди и ритуали, имат най-обща представа за музиката през древността. – Познават музикални инструменти. – Имат най-обща представа за връзката музика – Космос и синкретично изкуство. Запознаване с основни понятия: <i>епоха, синкретизъм, музикални първообрази, колективен танц, древни инструменти, диатоника.</i>
Актуализиране на знания, умения	Актуализират: се знания за древността от часовете история, знанията за българския фолклор от часовете по музика, знания за митологията от часовете по литература.
Съдържателни акценти	Пог форма на беседа и чрез музикални примери и дискусия: 1. Изясняват се функциите на музиката в древността. Зрителна опора в илюстративния материал. 2. Акцентира се върху ролята на музиката за възпитанието. 3. Връзката на музиката с порядъка в Космоса и държава. 4. Въведеното понятие „диатоника“ може да се разгледа от преподавателя в два аспекта: а) като пример за древногръцките музикални термини, които се ползват и в съвременната музикална теория; б) като информация, че някои от древните лагове са диатонични. 5. Слушане на музикални примери. 6. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебник: текстова част и илюстративен снимков материал. Допълнителни ресурси – ползване на материали от интернет на български, английски и други езици.
Допълнителни дейности	Дискусия върху произхода на съвременните музикални инструменти и праобразите им в древността. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернетресурси.
Допълнителни задачи	Изготвяне на презентация „Древни музикални инструменти“ по желание, като се ползват ресурси от интернет.
Задачи за контрол	

Тема: Музиката в епохата на Средновековието. Светска музика

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и упражнение върху същата тема. 1. Исторически граници и характеристика на епохата; центрове на музиката. 2. Народно музикално изкуство. 3. Светска музикална култура – трубадури, трувери и минезингери. 4. Слушане и изпълнение на „Песен на Марион“. 5. Работа върху поставените въпроси и задачи. 6. Затвърдяване на научената песен в предходния час. Песен от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Центрове на обществен живот в средновековието: градове, аристократични замъци, катедрали, манастири; изкуството на пътуващите музиканти; връзката музика – поезия; темата за любовта в рицарската култура; – Възприемат и изпълняват мелодия по ноти; ориентират се в песенната ритмична организация. Запознаване с основни понятия: <i>музикален жанр, музикална форма.</i>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за епохата от часовете по история, на знанията за музикалните инструменти и ритъма от часовете по музика.

Съдържателни акценти	Под форма на беседа, чрез музикални примери и дискусия: 1. Разясняване на жанровата диференциация на музиката. 2. Осмисляне на принципите на музикално-поетичното творчество. 3. Темата за любовта в светската рицарска култура. 4. Специален акцент – работа с илюстративния материал към урока. 5. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, снимков материал, нотен текст, аудиоматериал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане, пеене по ноти, пеене с текст. Разпознаване на тембъра на музикалните инструменти.
Допълнителни задачи	Презентация за пътуващите музиканти или за трубадури, трувери, минезингери по желание.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: Музиката през Средновековието. Църковна музика

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и упражнение върху същата тема. 1. Християнството в Западна Европа; григориански хорал. 2. Църковната музика във Византия и България. 3. Меса и литургия; музиката в манастирите на Запад и на Изток . 4. Слушане на музика и работа върху поставените въпроси и задачи. 5. Разучаване на нова песен от училищния репертоар. Пеене на песен от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основна представа за християнството в Европа – католическа и източноправославна църква. – Имат слухов опит от възприемане на църковна музика. Запознаване с основни понятия: <i>Григориански хорал, Болгарский роспев, интонация.</i>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за Средновековието и на уменията за слухово разпознаване на еднотласна и многотласна музика.
Съдържателни акценти	Чрез беседа, музикални примери и дискусия се представят и обсъждат: 1. Различията между западната и източната църковна музика. 2. Григориански хорал; Болгарский роспев. Разясняване на историческата съдба на Болгарский роспев. 3. Осмисляне на процесите в България в контекста на средновековната музикална култура. 4. Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“. 5. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, снимков материал, нотен текст, аудиоматериал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Възприемане на музика; вокално изпълнение „по слух“.
Допълнителни задачи	Насочване към допълнителен музикален материал за слушане – меси и литургии.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: Музиката в епохата на Ренесанса

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и упражнение върху същата тема. 1. Ренесансът като културно движение в Европа. 2. Полифония, полифонични жанрове. 3. Шансон, песенни жанрове в Германия и Италия; мадригал. 4. Слушане на ренесансова музика. 5. Работа с предложения илюстративен материал. 6. Изпълнение на поставените задачи. 7. Разучаване на песен от училищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни черти на епохата на Ренесанс и конкретно на изкуството и музиката. – Композиторско творчество. – Музикалноизразни средства и музикални жанрове. Представят се основни понятия: <i>прозодия, мадригал, опера</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за композиторско творчество, музикален жанр, полифонично многогласие, музикалноизразни средства и метроритмична организация в музиката.
Съдържателни акценти	Беседа върху културата на Ренесанса като изкуство на Новото време, музиката през тази епоха, музикални примери: 1. Ars nova. 2. Полифония. 3. Песенни жанрове. 4. Композитори – Гийом дьо Машо, Джовани Палестрина, Орландо ди Ласо, Клеман Жанекен. 5. Специален акцент е илюстративният материал. Изобразителното изкуство като източник на информация за музикалната практика. 6. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на музика.
Допълнителни задачи	Създаване на презентация за един от ренесансовите композитори, изучавани в урока, по желание.
Задачи за контрол	Устен контрол: съотнасяне на обект и твърдение; съотнасяне на композитор и жанр.

Тема: Епохата на барока. Опера и оратория

Вид на урока: нови знания и упражнение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и упражнение върху същата тема. 1. Бароковата епоха в музиката – обща характеристика. 2. Възникване и развитие на операта. 3. Ораторията като жанр. 4. Слушане на барокова музика. 5. Работа върху поставените въпроси и задачи. 6. Затвърждаване на новите песни от предходните часове.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни характеристики и началото на историята на музикално-сценичните жанрове (опера). – Имат слухов опит от музикално-сценични и кантатно-ораториални произведения. Представяне на основни понятия: <i>опера, оратория</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанието за музикално-сценични жанрове и опера от 7. клас, припомняне на музика от Рамо, включена в контекста на бароковата епоха.

Съдържателни акценти	Въвеждане чрез беседа нови знания за: 1. Разновидности в оперния жанр. 2. Композитори – Якопо Пери, Алесандро Скарлати, Клаудио Монтеверди, Жан-Батист Люли, Жан-Филип Рамо, Хенрих Пърсел. 3. Кантатно-ораториален жанр – Емилио Кавалиери, „Месия“ на Хендел. 4. Специален акцент е възприемането на музика. 5. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Възприемане на музика – Жан-Филип Рамо „Галантни Ингии“
Допълнителни задачи	Сравнение между опера и оратория; откриване на вярно твърдение; съотнасяне на обект и качества.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: Епоха на барока. Светска инструментална музика

Вид на урока: нови знания и упражнение

План на урока	1. Музикалните инструменти в епохата на барока – струнни, духови, клавишни. 2. Инструментални жанрове. 3. Кончерто гросо. Рамо и Телеман. 4. Възприемане на музика. 5. Работа с илюстративния материал. 6. Разучаване на нова песен от училищния репертоар. Пеене на песен от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Типичните барокови инструменти – клавишни, духови, струнни. Ориентират се за връзката музикални инструменти – музикални жанрове. – Слухово различат лютня, клавишин, струнни, духови инструменти. Представяне на основни понятия: <i>кончерто гросо, орнаментика</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания за групите музикални инструменти; за старинни музикални инструменти; за музикални жанрове; за старинни западноевропейски танци.
Съдържателни акценти	Чрез беседа и слушане и анализ на музикални примери се въвеждат и коментират: 1. Историческото развитие на музикалните инструменти. 2. Типични светски инструментални жанрове през барока. 3. Музиката на ярки представители на бароковата епоха. 4. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на музика за различни инструменти и от различни жанрове.
Допълнителни задачи	Отнасяне на инструменти към съответните групи; разпознаване на творба и композитор чрез възприемане на слушана вече музика; откриване на вярно определение за жанра кончерто гросо.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: Музиката на Йохан Себастиан Бах и Георг Фридрих Хендел

Вид на урока: нови знания и упражнение

План на урока	1. Йохан Себастиан Бах – биографични данни; жанрове в творчеството му. 2. Георг Фридрих Хендел – биографични данни; жанрове в творчеството му. 3. Слушане на музика от Бах и Хендел. 4. Разучаване на песен от училищния репертоар (една от възрожденските песни). Пеене на песен от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците имат представа от: – Музика за орган и органично изкуство. Връзка с църковната практика. Творчество за орган. – Старинни клавишни и струнни музикални инструменти и състави, композитори. – Основни инструментални жанрове. Представят се основни понятия: <i>фуга, сюита, концерт</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за музикалните жанрове в епохата на барока и полифоничното многогласие, за функциите на музиката – в храма, на открито, в концертната практика.
Съдържателни акценти	В контекста на вече въведената барокова епоха в музиката последователно се представят двете големи имена – Бах и Хендел, чрез кратки биографични акценти и музикалното им творчество. 1. Приносът на Бах и Хендел в различните музикални жанрове. 2. Запознаване с емблематични творби на двамата композитори. 3. Представителни жанрове, специфични за съответния композитор. 4. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали.
Допълнителни дейности	Слушане на музика. Съотнасяне на творба – композитор; съотнасяне на жанр и определение. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Запознаване с творби по избор (като задача за самостоятелна работа). Създаване на презентация за единия от двамата композитори (по избор).
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на усетен контрол.

Тема: Музикалният барок. Музиката от древността до началото на XVIII век

Вид на урока: за обобщение и преговор

План на урока	Урокът съчетава обобщение върху музикалния барок и преговор на материала до този момент. И двете урочни форми са под формата на тестови задачи. 1. Обобщението включва: 6 тестови задачи с посочване на верните отговори от 4 възможни и 1 задача за попълване на липсващи думи. Слушане на музика към въпрос № 3. 2. Преговорът включва 5 тестови задачи с посочване на верни отговори от 4 възможни и 1 задача за попълване на липсващи думи. Слушане на музика към въпрос № 5. 5. Затвърдяване на новата песен. Песни от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни характеристики на музиката в древността, Средновековието, Ренесанса и барока. – Основни музикални практики за всяка епоха. – Големи културни центрове. – Функциите на музиката, музикалните инструменти, музикалните жанрове, композиторите.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на основните знания от темите за музиката през древността, Средновековието, Ренесанса и барока.
Съдържателни акценти	Съдържателни акценти са: 1. Жанровете – мадригал, сюита, опера, оратория. 2. Връзката музикален инструмент – място на музициране. 3. Представителни за Ренесанса и бароковата епоха композитори. 4. Музикалноизпълнителска дейност.

Ресурси (основни и допълнителни)	Допълнителни текстове, карти и други картографски материали, електронни ресурси, тетрадка и гр. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на музика.
Допълнителни задачи	
Задачи за контрол	Тестът в преговора е предназначен за текущо оценяване. Възможност за самооценка с предложена скала в учебника.
	Отговори на задачите в обобщението: 1. а, б, г 2. а 3. г 4. а, б, в 5. г 6. в 7. операта, Й. С. Бах, орган, два, сериозна, комедийна, Люли, Рамо, Пърсел, Хендел, ораторията, орнаментиран. 8. в Отговори на задачите в преговора: 1. в 2. б 3. а 4. б, в, г 5. Токама (Бах –Токама и фуза) 6. а) неразчлененост, б) вид, в) структурата, г) рицарската, трубадури, трувери, минезингери, д) Западната, е) едногласно, ж) XV – XVI, з) XVII, XVIII, и) жанр, инструменталната, к) клавиесин.

Тема: Европейски класицизъм. Виенска класическа школа в музиката

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Епохата на Просвещението; европейски класицизъм, виенски класически стил – обща характеристика. 2. Оперният жанр – Глук и Моцарт. 3. Сонатно-симфоничен цикъл и сонатна форма. 4. Възприемане на музика. 5. Разучаване на песен от училищния репертоар (втората възрожденска песен).
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Ролята на Виена като културен център, значението на Великата френска буржоазна революция; представата за класицизъм и класическа музика; водещите жанрове в епохата. Въвеждат се основните понятия: <i>хармония, сонатна форма, сонатно-симфоничен цикъл, инструментален концерт, симфония.</i>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията по история и на знания от предходните години – изучавани и слушани произведения от виенските класици.
Съдържателни акценти	С беседа и чрез музикални примери се представят: 1. Развитие на оперния жанр. 2. Сонатно-симфоничният цикъл като ключово явление в епохата на класицизма. 3. Симфоничните жанрове (симфония, инструментален концерт). 4. Във връзка с новото понятие <i>хармония</i> специално може да се посочи, че то, както и много други понятия и термини, идват от Древна Гърция – например тон, диатоника, полифония, симфония. 5. Слухов анализ на сонатна форма. 6. Музикалноизпълнителска дейност.

Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Възприемане на музика – творби от Моцарт и Бетовен.
Допълнителни задачи	Усвояване на схемата на сонатната форма.
Задачи за контрол	

Тема: Хайдн, Моцарт и Бетовен

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Биографични данни и творчество на Йозеф Хайдн. 2. Биографични данни и творчество на Волфганг Амадеус Моцарт. 3. Биографични данни и творчество на Лудвиг ван Бетовен. 4. Възприемане на музика. 5. Песни от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Специфични особености и представителни творби от различните музикални жанрове в творчеството на тримата виенски класици. – Ориентират се във всички характерни за епохата музикални жанрове. Основни понятия: <i>изменено повторение (вариационност)</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанието за виенския класически стил и за класическите музикални жанрове. Актуализиране на слуховите представи от музиката на класическите композитори.
Съдържателни акценти	Тримата композитори се представят последователно чрез кратки биографични бележки. Специално се акцентира на: 1. Лондонски симфонии на Хайдн. 2. Оперите и симфоничното творчество на Моцарт. 3. Жанрът „тема с вариации“ чрез творчеството на Моцарт. 4. Симфоничното творчество на Бетовен. Може да се акцентира на „Одата на радостта“ от Девета симфония на Бетовен, която е изучавана във връзка със запознаването с Химна на Европа в преходни години. 5. Рубриката „Знаете ли, че...“. 6. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Добиване на представа от нотирания вариант на „Ода на радостта“. Темата е нотирана в тоналност до мажор, за да е достъпна за изпълнение с нотния ѝ текст.
Допълнителни задачи	Слушане на музика от Хайдн, Моцарт и Бетовен. Създаване на презентация за композитор по избор или за жанр по избор.
Задачи за контрол	

Тема: Музикален класицизъм

Вид на урока: упражнение

План на урока	<p>Урокът съдържа 8 тестови задачи, затвърдяващи знанията за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епохата на Просвещението и музикалния класицизъм (верен отговор „в“). 2. Съотнасяне на 4 музикални понятия към съответстващото им определение (верни отговори: 1 – „б“, 2 – „а“, 3 – „г“, 4 – „в“). 3. Слушане на музика. Разпознаване на увертюрата „Сватбата на Фигаро“ от Моцарт. 4. Свързване на композитори с техни произведения (редът на прозвучаването им, посочен в учебника, е примерен). 5. Слушане на музика. Разпознаване на музикален пример и музикален жанр: Моцарт – тема от „Тема с вариации“, до мажор за пиано. 6. Актуализиране на знания за Пета симфония на Бетовен – „тема на събата“. 7. Актуализиране на знания за Трета симфония на Бетовен „Ероика“ – героична. 8. Слушане на музика. Бетовен – Симфония № 9, четвърта част. 9. Актуализиране на знания за Девета симфония на Бетовен и автора на текста на „Ода на радостта“ Хридрих Шилер. <p>Затвърдяване на двете възрожденски песни.</p>
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основни характеристики на епохата на Просвещението и класицизма, и конкретно на музикалния класицизъм. – Основни жанрове и музикални форми. – Композитори и произведения. – Ролята на класическата музика в съвременността.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания от предходните уроци за музикалния класицизъм и знания от предишни години, свързани с творчеството на виенските класици.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Задачи, свързани с композиторите класици и техните произведения. 2. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Аудиопримери.
Допълнителни дейности	
Допълнителни задачи	
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: В концертната зала

Вид на урока: за наблюдение (2 часа)

План на урока	<p>Двата часа за наблюдение са предназначени за посещение на симфоничен и камерен концерт. Те може да бъдат реализирани съобразно плана на работа на преподавателя и провеждането на часовете през първия или втория срок, както и да бъдат потърсени алтернативни форми за селището и училището чрез посещение на репетиция или самостоятелна концертна изява. Възможност за ангажиране на личната активност на учениците е подготвянето на презентации. Предложена е примерна тема: „Симфоничен/Камерен концерт“. Съдържанието на темата може да бъде и друго, като е съобразено с интереса на учениците, например: „Фолклорен концерт“, „Празник на училището“, „Коледно-новогодишна програма“ и т.н.</p>
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Класически музикални произведения от различни жанрове. – Коментират мястото им в съвременето. – Интересуват се от съвременни български и чуждестранни изпълнители на класическа и друга музика.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания от часове, свързани с темата за виенския музикален класицизъм, и на знания от предходни години.

Съдържателни акценти	1. Посещение на концерт, репетиция и др. 2. Изготвяне на презентация. Дигитални компетентности. 3. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс: учебникът. Допълнителни материали: концертни програми, звукозаписи, материали от интернет и др.
Допълнителни дейности	Посещение на концерт. Работа с интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Търсене на материали от интернет по темата.
Задачи за контрол	Разработена скала за самооценка на презентацията в учебника.

Тема: Музиката на XIX век. Романтизъм. Вокална и инструментална миниатюра

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и упражнение върху същата тема. 1. Художественото направление Романтизъм и националните композиторски школи. 2. Франц Шуберт и неговите вокални цикли. 3. Инструменталната миниатюра в музиката на Шуман, Менделсон, Шопен. Музиката на Паганини и Йохан Щраус (баща и син). 4. Възприемане на музика. 5. Изпълнение на поставените въпроси и задачи. 6. Затвърждаване на новите песни от училищния репертоар. Песни от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни характеристика на музиката на XIX век като свят на чувствата. – Познават новите музикални жанрове, свързани с основните понятия. Основни понятия: <i>Вокална миниатюра, инструментална миниатюра.</i>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за песените и инструменталните жанрове в сравнение с техните романтични проявления. Актуализиране на предходен слухов опит.
Съдържателни акценти	Кратко историческо и стилово представяне на епохата с ацент върху музикалните практики и творци. 1. Франц Шуберт като пръв представител на романтичната музика. 2. Национални музикални школи и свързването им с името на ярък представител. 3. Осмисляне на миниатюрата като вокален и инструментален жанр. 4. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на музика от други композитори романтици.
Допълнителни задачи	Създаване на презентация за един от композиторите в таблицата на стр. 49 по желание.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.

Тема: Музиката на XIX век. Оркестрова музика и опера – представители

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	1. Симфоничният жанр и програмните творби на Берлиоз и Лист. 2. Оперната музика на XIX век – Вебер, Вагнер, Верди. 3. Възприемане на музика. 4. Изпълнение на поставените въпроси и задачи. 5. Затвърждаване на песни от училищния репертоар. Песни от извънучилищния репертоар.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни характеристики на музиката през епохата на Романтизма. – Музика за симфоничен оркестър. Музикално-сценични жанрове – опера, балет. Основни понятия: <i>програмност</i> (допълнително въведено като едно от основните за музиката на Романтизма).
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на придобитите знания за музикално-сценични жанрове (опера, балет) и симфония.
Съдържателни акценти	1. Чрез въвеждането на понятието <i>програмност</i> се формира разбирането за явлението „програмна музика“, характерна за епохата на Романтизма. 2. Акцентира се на значимостта и мащабността на оперното творчество на Вебер, Вагнер и Верди, като се подчертават техните индивидуални композиторски подходи. 3. Въвежда се музикално-сценичното изкуство балет чрез творчеството на Чайковски и други композитори. 4. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудио- и видеоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на музика от Берлиоз, Лист, Вебер, Верди, Чайковски.
Допълнителни задачи	Съотнасяне на творба – композитор. Създаване на презентация със снимков материал от оперни или балетни постановки от интернет източници по желание.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол – допълване на текст с ключови думи и изрази.

Тема: Възраждане. Музиката в България в края XIX век

Вид на урока: за нови знания и обобщение

План на урока	Урокът съчетава нови знания и обобщение върху българката музика и западноевропейски музикални форми на изпълнителство и творчество. 1. Епохата на Късното българско възраждане (средата на XIX век) и просветното и националноосвободителното дело. Навлизане на западноевропейски форми на музикално изпълнителство и жанрове. 2. Музикални прояви през Възраждането: – революционни и други песни; – театрални представления с музика в Шумен, Лом и Свищов; – възрожденски оркестри в Шумен. 3. Първите професионални състави в България след Освобождението (1878) до края на XIX век – военни духови оркестри . 4. Начало на оперното дело в края на XIX век. Първа българска опера „Сиромашкия“. 5. Хорови песни от първи български композитори: Емануил Манолов (1860 – 1902), Ангел Букорещлиев (1870 – 1950). 6. Пеене на песни – „Слънцето трепти, захожда“, музика и текст Добри Чинтулов; „Откак се е зора зазорила“ (популярна възрожденска песен). 7. Слушане на музика. Е. Манолов – „Каква мома видях, мамо“; Ария из „Сиромашкия“. 8. Обобщение на музиката в България през втората половина на XX век и навлизането на модели от западноевропейската музика. 9. Обсъждане на текста на двете възрожденски песни. 10. Изпълнение на двете възрожденските песни.
---------------	--

Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – Основни характеристики на възрожденската епоха и десетилетията в края на XIX век в българската музика. – Западноевропейски форми на музикални изпълнения и музикални жанрове (песенни, инструментални, опера) в епохата на Класицизма и Романтизма. – Имена на възрожденски дейци и първи български композитори. – Възрожденски песни и произведения от български композитори.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания за възрожденската епоха в България и последните десетилетия на XIX век и за западноевропейската класическа и романтична музика.
Съдържателни акценти	Тъй като материалът е много голям, акцентира се върху онези факти и процеси, които ще активизират интереса на учениците за допълнителна информация по темата. Това може да бъде осъществено чрез: 1. Насочване към познати исторически и културни факти и представяне на специфични музикалноисторически процеси, свързани с началото на съвременни музикални практики: концертни форми, оперни представления, на изучаване на музика в училище и пр. 2. Насочване на вниманието към първи прояви на музикално изпълнителство и творчество у нас и имената на възрожденски културни и музикални дейци и първи български композитори. 2. Анализ на две възрожденски песни, разучаване. Дискусия върху други познати възрожденски песни. 4. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс е учебникът. Допълнителни: материали по обща и музикална история на България, българска възрожденска литература и възрожденска култура и десетилетията в края на XIX век, електронни ресурси. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане на възрожденски песни и песни от първи български композитори.
Допълнителни задачи	Създаване на презентация със снимков материал за композитора Емануил Манолов по желание.
Задачи за контрол	Задачите за обобщение са и форми на устен контрол.

Тема: Какво знаем в края на 8. клас

Изходяща диагностика

Диагностиката включва задачи с проверка на знания за:

1. българска църковна музика;
2. жанрове, характерни за различните епохи и стилове;
3. свързване на произведения с жанр и композитор;
4. попълване на липсващи гуми;
5. отворен въпрос за песента „Откак се е зора зазорила“ и изпълване.

Всеки верен отговор на първите 3 въпроса носят по 1 т. – общо 11 т.

Въпрос № 4 – 13

Отговорът на въпрос № 6 носи също 1 т.

Общо – 32 т.

1. Въпрос – 1 т. (Йоан Кукузел)
2. Въпрос – 1 т. (Западноевропейския Ренесанс)
3. Въпрос – 9 т. (Византийски песнопения – Средновековие; григорански хорал – Средновековие; кончерто гресо – барок; опера – барок, Класицизъм и Романтизъм; класическа симфония – Класицизъм; инструментална миниатюра – Романтизъм; програмно произведение – Романтизъм)

4. Въпрос – 14 т.

„Коронацията на Попея“ – опера – Клаудио Монтеверди;

„Годишните времена“ – кончерто гресо – Антонио Вивалди;

„??? и ??? в ре минор“ – токата и fuga – Йохан С. Бах;

„Месия“ – оратория – Георг Ф. Хендел;

„Соната за пиано в до мажор“ – соната – Волфганг Амадеус Моцарт;

„Симфония № 45 „Прощална“ – симфония – Йозеф Хайдн;

„Девета симфония“ – симфония – Лудвиг ван Бетовен;

„Фантастична симфония“ – симфония – Ектор Берлиоз;

„Лебегово езеро“ – балет – Пьотр И. Чайковски;

„Набуко“ – опера – Джузепе Верди;

„Сиромашкиня“ – опера – Емануил Манолов;

„Слънцето трепти, захожда“ – песен – Добри Чинтулов.

5. Въпрос – 6 т. (синкретично, Ренесанса, барока, класицизма, структурата, четири части)

6. Въпрос – 4 т. (1. – б, 2. – в, 3. – г, 4. – а)

Може да се използва следната примерна скала за преобразуването на точките в цифрова оценка:

27 – 32 т. – Отличен
20 – 26 т. – Мн. добър
13 – 19 т. – Добър
7 – 12 т. – Среден
0 – 6 т. – Слаб

ПРИМЕРНО ГОДИШНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ ПО МУЗИКА ЗА 8. КЛАС

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
1	1	Да си припомним / Какво знаем в началото на 8. клас	Преговор / Входяща диагностика	<p>Коментира по определени показатели слушана в клас музика.</p> <p>Разпознава метрични схеми, многогласие, старинни и съвременни класически инструменти и инструментални групи, европейски танци, музикални жанрове, композитори и музикалниформиобразуващи принципи.</p> <p>Пее песен по избор от училищния или извънучилищния репертоар.</p> <p>Диагностиката включва 11 задачи с проверка на знания за: метрум и безменурирност, неравноделни размери, фолклорни обреди, музикалноизразни средства (темпо), оркестрови състави, музикални форми, музикално-сценични жанрове и дигитална компетентност.</p> <p>Забължителна песен за 7. клас.</p>	музикални понятия от образователното съдържание в 7. клас	<p>Пее на песен от извънучилищния репертоар. „Хаджи Димитър“ – муз. и т. Христо Ботев</p> <p>Моцарт - Симфония № 40, първа част, начало „Излеп е Делво хайдутин“ – нар. песен</p> <p>Петко Стайнов – „Пайгушко“ из „Тракийски танци“, начало</p>	устно формиращо оценяване тествано формиращо оценяване	
2	Музиката в древните култури	Нови знания	<p>Разпознава възникването на музиката като част от синкретичното цяло на ранното изкуство.</p> <p>Ориентира се в историческата епоха и влиянието ѝ върху музикалните практики.</p> <p>Прави връзка между музиката и историческите и социалните явления и процеси.</p> <p>Систематизира знанията си относно историческата последователност в развитието на музикалното изкуство.</p> <p>Разпознава древни образци на музикални инструменти и фолклорни песенни и танцови практики от различни краища на света.</p> <p>Оценява комуникативните възможности на музиката.</p> <p>Обогатява своя речник със специфична терминология.</p> <p>Знае песен по избор от училищния репертоар и я интерпретира според възможностите.</p> <p>Междупредметни връзки с история и цивилизации, изобразително изкуство, БЕЛ.</p>	<p>епоха</p> <p>синкретизъм</p> <p>музикални първообрази</p> <p>колективен танц</p> <p>древни инструменти</p> <p>диатоника</p>	<p>Разучаване на нова песен от училищния репертоар по избор (напр. „Спасение“ – Б.Т.Р)</p>			

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
3	3	Музиката в епохата на Средновековието. Светска музика	Нови знания / упражнения	Знае белези на епохата на Средновековието. Анализира влиянието на традициите от Античността. Ориентира се в характерни за епохата музикалноизпълнителски практики, свързани със светската музика. Знае характерни особености на рицарската и народната музикална култура. Обогаत्याва своя речник със специфична терминология. Разпознава творба от репертоара за възприемане. Свързва изучавани музикални творби с техните автори. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изпълнява тема от музикално произведение. Междупредметни връзки с история и цивилизации, изобразително изкуство, БЕА.	жанр / музикален жанр музикална форма	Затвърдяване на песента от предходния час. Пеене на песен от изборния репертоар. Адам дво ла Ал – „Изри на Робен и Марион Адам дво ла Ал – „Песен на Марион“ (Нотен пример)	устно формиращо оценяване	
4	4	Музиката през Средновековието. Църковна музика	Нови знания / упражнения	Анализира ролята на християнството. Ориентира се в спецификата на западната църковна и източната православна музика. Знае представителни имена на църковни музикални дейци и композитори. Знае имена на български композитори на църковна музика от XX век. Свързва изучавани музикални творби с техните автори. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове. Знае песен по избор от училищния репертоар и я интерпретира според възможностите. Междупредметни връзки с история и цивилизации, БЕА.	Григориански хорал, Българский роспев интонация	Разучаване на нова песен от училищния репертоар по избор (напр. „Звездно“ – Графа, Любо и Орлин). Пеене на песен от изборния репертоар. Из „Полчелей на българката“ Бортиянски – „Многая лета“ Добри Христов – „Во царствии твоём“	устно формиращо оценяване	

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за упражнение	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
5	5	Музиката на Ренесанса	Нови знания/упражнение	Знае историческите граници и стиловете и естетически характеристики на епохата на Ренесанса. Проследява възраждането на естетическите идеали на античното изкуство. Съпоставя единството между действителност и изкуство, научни и художествени начини за наблюдение върху света. Знае представители на ренесансовата епоха в музиката, музикални жанрове и композитори и ги свързва с техни творби. Съпоставя развитието на музиката, изобразителното изкуство и театъра. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Знае песен по избор от училищния репертоар и я интерпретира според възможностите. Междупредметни връзки с история и цивилизации, изобразително изкуство, БЕЛ.	прозодия мадригал полифония	Разучаване на нова песен от училищния репертоар по и збор (напр. „Един неразвален клас“ – ВГ „Тоника“) Орlando ди Ласо – „Ехо“ Клеман Жанкен – „Песента на птиците“ Гийом дьо Машо – „Въоръженият човек“	устно формиращо оценяване	
6	6	Епохата на барока. Опера и оратория	Нови знания/упражнение	Знае историческите граници и стиловете и естетически характеристики на барока в музиката. Дискутира връзката и влиянието на музиката с архитектурата и изобразителното изкуство. Знае основни характеристики на операта и ораторията. Познава съвременни музикално-сценични жанрове и практики. Знае имената на основни представители на епохата и техни произведения. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изпълнява тема от музикално произведение. Междупредметни връзки с история и цивилизации, изобразително изкуство, БЕЛ.	опера оратория	Затвърждаване на новите песни от предходните часове. Якопо Пери – „Дафне“ Клаудио Монтеверди – „Орфей“ (начало) Жан-Филип Рамо – „Галантни Индии“ Георг Фридрих Хендел – „Алилуя“ из ораторията „Месия“ Георг Фридрих Хендел – „Алилуя“ – нотен пример	устно формиращо оценяване	

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за упражнене	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
7	7	Епоха на барока. Светска инструментална музика	Нови знания/упражнение	Знае основни музикални жанрове, композитори и музикални произведения от инструменталната музика на барока. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.	концерт гросо орнаментика	Разучаване на нова песен от училищния репертоар по избор (напр. Let It Be – „Бийълс“) Пеене на песен от извън-училищния репертоар. Изпълнение на Лютня – Явор Генов Изпълнение на глас и виола g'аморе – формация Sauto – viola d'amoге Жан-Филип Рамо – „Жига във форма на рондо“ Антонио Вивалди – „Зима“ из „Годишните времена“ Георг Филип Телеман – из „12 фантазии за соло флейта“	устно формиращо оценяване	
8	8	Музиката на Йохан Себастиан Бах и Георг Фридрих Хендел	Нови знания/упражнение	Знае основни музикални жанрове и музикални произведения в творчеството на Бах и Хендел. Разпознава музикалните жанрове фуга, сюита и концерт. Знае историческите предпоставки за тяхното възникване и развитие. Разпознава музикални теми от слушани произведения. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.	фуга сюита концерт	Разучаване на песен от училищния репертоар (една от двете възрожденски песни по избор). Пеене на песен от извън-училищния репертоар. Йохан Себастиан Бах „Токата и фуга в ре минор“ (изп. Нева Кръстева – орган) Йохан Себастан Бах – „Бранденбургски концерт“ № 5, първа част Георг Фридрих Хендел – „Музика на водата“	устно формиращо оценяване	

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
9	9	Музикалният барок / Музиката от гревността до средата на XVIII век	Обобщение Преговор	Познава основни стилови епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура и ги свързва с типични представители. Знае: основни характеристики на музиката в гревността, Средновековието, Ренесанса и барока; основни музикални практики за всяка епоха; големи културни центрове; функциите на музиката, музикалните инструменти, музикалните жанрове, композиторите. Попълване на липсващи думи.		Затвърдяване на новата песен. Песни от извънучилищния репертоар.	устно формиращо оценяване тестово формиращо оценяване	
10	10	Европейски класическизъм. Виенска класическа школа в музиката	Нови знания	Дискутира по отношение на стилове, типични за различни исторически периоди. Систематизира знанията за историческото развитие на музиката. Осъзнава водещата роля на стремежа към хармонично равновесие между естетическите принципи и техния израз в творбите. Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява последователността им в звучаща творба с помощта на учителя. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучаща творба. Определя дяловете на музикалната форма. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика.	хармония сонатна форма сонатно-симфоничен цикъл инструментален концерт симфония	Разучаване на песен от училищния репертоар (втората възрожденска песен). Волфганг Амадеус Моцарт – увертюра „Сватбата на Фигаро“ Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 1, първа част Волфганг Амадеус Моцарт – Соната за пиано в до мажор Волфганг Амадеус Моцарт – Симфония № 40, първа част Лудвиг ван Бетовен – Концерт за цигулка и оркестър, първа част		

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
11	11	Хайдн. Моцарт. Бетовен	Нови знания	Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява последователността им в звучача творба с помощта на учителя. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучача творба. Определя дяловете на музикалната форма. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява последователността им в звучача творба с помощта на учителя. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучача творба. Определя дяловете на музикалната форма. Коментира по определени показатели слушача на в клас музика.	изменено повторение (вариации)	Песни от избънчичиц-ния репертоар. Волфганг Амадеус Моцарт – Тема с вариации върху френска песен Йозеф Хайдн – Симфония № 101 „Часовникът“, втора част Йозеф Хайдн – Симфония № 45 „Прощална“, четвърта част Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 5, първа част Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 9, четвърта част, финал Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 6, „Цена край потока“, „Буря“		
12	12	Музикален класицизъм –	упражнение	Разпознава три творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушача на в клас музика. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучача творба. Определя дяловете на музикалната форма. Изпълнява три теми от музикално произведение.		Затвърдяване на двете възрожденски песни. Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 5, тема (нотен пример) Лудвиг ван Бетовен – Симфония № 9, четвърта част – тема (нотен пример) Волфганг Амадеус Моцарт – „Малка нощна музика“ – начало (нотен пример)	устно формиращо оценяване	

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
13	13	В концертната зала	наблюдение	Използва основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация. Подготвя аудиоинформация за предпочитана творба и/или цялостна музикална програма. Открива в подходяща музика съвременни форми на синтез. Изготвяне на проект.			самооценка	
14	14	В концертната зала	наблюдение	Използва основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация. Подготвя аудиоинформация за предпочитана творба и/или цялостна музикална програма. Открива в подходяща музика съвременни форми на синтез. Изготвяне на проект.			самооценка	
15	15	Музиката на XIX век. Романтизъм. Вокална и инструментална миниатюра	Нови знания/упражнение	Осъзнава смисъла на романтичното светосещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучаща творба. Изпълнява тема от музикално произведение. Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.	Вокална миниатюра инструментална миниатюра	Затвърждаване на новите песни от училищния репертоар. Песни от извънучилищния репертоар. Франц Шуберт – „Пъс-тървата“ Феликс Менделсон Бартолди – „Песен без думи“ (за пиано) Фредерик Шопен – „Мазурка“ (за пиано), изп. Николо Паганини – „Каприз“ (за цигулка) Йохан Щраус-син – „На хубавия син Дунав“ Франц Шуберт – „Пъс-тървата“ (нотен пример)	устно формиращо оценяване	

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
16	16	Музиката на XIX век. Оркестрова музика и опера – представители	Нови знания / обобщение	Осъзнава смисъла на романтичното светосъсещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Открива принципите на формобразуване на музиката в звучаща творба. Изпълнява тема от музикално произведение. Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.	програменост	Затвърждаване на песни от училищния репертоар. Песни от избънчуличния репертоар. Ектор Берлиоз – „Фантастична симфония“ (начало) Ференц Лист – „Прелюдии“ (начало) Карл Марля фон Вебер – увертюра из операта „Вълшебният стрелец“ Джузепе Верди – Хор на евреите из операта „Набуко“ Пьотр Илич Чайковски – из балета „Лебедово езеро“		устно формиращо оценяване
	17	Възраждане. Музиката в България в края XIX век	Нови знания / обобщение	Знае основни характеристики на епохата на Късното българско възраждане и десетилетието в края на XIX век. Посочва български културно-просветни дейци от средата и края на XIX век. Посочва музикални дейци от средата и края на XIX век. Разпознава две творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Обсъжда текста на двете възрожденски песни. Междупредметна връзка с история и цивилизации и БЕЛ.		Изпълнение на двете възрожденските песни Емануил Манолов – „Каква мома видях, мамо“ Емануил Манолов – ария из операта „Сиромахиня“ „Слънцето трепти, захожда“ – муз. и текст Добри Чинтулов „Откак се е зора зазорила“ – популярна възрожденска песен“		устно формиращо оценяване

№ По ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
17	18	Какво знаем в края на 8. клас	Преговор / Изходно ниво за контрол и оценка	<p>Познава основни стилски епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура и ги свързва с типични представители.</p> <p>Диагностиката включва задачи с проверка на знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – българска църковна музика; – жанрове, характерни за различните епохи и стилове; – свързване на произведения с жанр и композиция; – попълване на липсващи гуми; – отворен въпрос за песента „Откак се е зора зазорила“ и изпяване. 		<p>Изпълнение на песни от училищния и извънучилищния репертоар.</p> <p>„Откак се е зора зазорила“ – популярна възрожденска песен</p> <p>Йохан Себастиан Бах – „Токада и fuga в ре минор“</p>		<p>устно формиращо оценяване</p> <p>тестово формиращо оценяване</p>

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ МУЗИКА ЗА 8. КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по музика в 8. клас допринася за разширяване на музикалната култура чрез придобиване на нови знания, данни за историческото развитие на музиката, извежда нови музикални преживявания, като разкрива по-богат и сложен музикален свят. Темите в програмата са ориентирани към откриване на пътища за духовната култура на човечеството. Проследяват се музикалното изкуство в неговата закономерност и художественото творчество, връзките с другите изкуства в разнообразните прояви в концертната зала, изложбата, театъра и киното като част от живота на всеки индивид.

Потребностите в областта на музикалната практика са насочени към овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани със спецификата на музикалното изкуство във всичките му разнообразни прояви и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности у ученика, в контекста на задължителните ключо-

ви компетентности за учене през целия живот съобразно Европейската референтна рамка.

В музикалнообразователния процес по музика в 8. клас се създават условия за по-нататъшно развитие на музикалните способности като съществен фактор за пълноценно общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. Учебната програма е структурирана в таблици и представя учебното съдържание тематично чрез очакваните резултати от обучението по всяка тема и свързаните с нея понятия. Водещ принцип при определянето на темите е разграничаването на основните видове дейности, присъщи на урока по музика. В този смисъл темите не са представени в задължителна последователност, а предполагат работата по тях да се преплита във всеки урок на принципа на спираловидното развитие на уменията, натрупване на представите и изграждане на понятията.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	Знае шест песни по избор от училищния репертоар и ги интерпретира според възможностите. Изпълнява три теми от музикални произведения. Знае три песни по избор от извънучилищния репертоар. Интерпретира според възможностите си музикалния репертоар. Разпознава три творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика.
Музика и съвременни информационни технологии	Използва основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация. Подготвя аудиоинформация за предпочитана творба и/или цялостна музикална програма.
Музика, култура, общество	Сравнява по характерни черти фолклор от различни краища на света в типични изпълнителски форми, жанрове и танци. Познава основни стилови епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура (вкл. популярната) и ги свързва с типични представители. Оценява комуникативните възможности на музиката.
България в световната музикална култура	Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.
Музиката в синтез с изкуствата	Познава съвременни музикално-сценични жанрове и практики. Открива в подходяща музика съвременни форми на синтез. Свързва изучавани музикални творби с техните автори.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Тема: Музикална практика 1.1. Изпълнение на музика 1.2. Възприемане на музика	Изпълнява шест песни от училищния репертоар и три песни от извън-училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента. Знае какво е поведението на културния слушател при цялостно възприемане на творба с обемна музикална форма. Разпознава пет изучавани творби по характерни откъси от тях.	музикална форма жанр епоха интонация прозодия
2. Тема: Изразни средства в музиката 2.1. Принципи на формообразуване	Анализира в музикално произведение съответните изразни средства. Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства. Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява последователността им в звучаща творба с помощта на учителя. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучаща творба. Определя дяловете на музикалната форма.	хармония изменено повторение
3. Тема: Музиката в древните култури 3.1. Хипотези за възникване на музиката 3.2. Възникване и развитие на музикалните инструменти 3.3. Периодизация на музиката в древността	Разпознава възникването на музиката като част от синкретичното цяло на ранното изкуство. Ориентира се в историческата епоха и влиянието ѝ върху музикалните практики. Прави връзка между музиката и историческите и социалните явления и процеси. Систематизира знанията си относно историческата последователност в развитието на музикалното изкуство.	синкретизъм музикални първообрази колективен танц древни инструменти диатоника
4. Тема: Музиката през Средновековието	Анализира влиянието на традициите от Античността и ролята на християнството. Ориентира се в спецификата на западната църковна и източната православна музика.	Григориански хорал, Български роспев
5. Тема: Музикалната култура през Ренесанса	Проследява възраждането на естетическите идеали на античното изкуство. Съпоставя единството между действителност и изкуство, научни и художествени начини за наблюдение върху света.	мадригал опера
6. Тема: Музикалният барок 6.1. Бароквата епоха. Представители	Дискутира връзката и влиянието на музиката с архитектурата и изобразителното изкуство.	орнаментика оратория концерто гросо сюита фуга
7. Тема: Епоха, стил, направление в изкуството 7.1. Европейският класицизъм 7.2. Виенска класическа школа	Дискутира по отношение на стилове, типични за различни исторически периоди. Систематизира знанията за историческото развитие на музиката. Осъзнава водещата роля на стремежа към хармонично равновесие между естетическите принципи и техния израз в творбите.	сонатна форма сонатно-симфоничен цикъл инструментален концерт симфония
8. Тема: Музикална Европа през XIX век – Романтизъм. 8.1. Музиката в България в края на XIX век – Възраждане	Осъзнава смисъла на романтичното светоусещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Посочва български музикални дейци от XIX век.	инструментална и вокална миниатюра

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в 8. клас – 18 часа.

Препоръчително разпределение на часовете:	
За нови знания	35%
За упражнения	30%
За преговор	10%
За обобщение	5%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	15%
а) наблюдение в изнесена музикално-творческа среда: – посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция	
б) наблюдение на жива звукова среда: – екскурзия сред природата	
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни и от класни работи	15%
Оценки от групи участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на лабораторни упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката; търсене на понятия за определяне на характера на музикалното произведение; описване на звукови картини; разпознава възрожденското музициране, гаскалската поезия, хомогенността на музика и текст на възрожденското време; обогатяване на речника на учениците.
Умения за общуване на чужди езици	използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности; четене на текстове на песни на чужди езици; обогатяване на речника на учениците, свързан с чуждия език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	прилагане на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – изразни средства; прилагане на графични модели и закономерности при онагледяването на музикални форми и жанрове; участие в музикални дейности във връзка със звукоизобразителната същност на музиката, теми, посветени на природни обекти и явления, сезони, животни, планини, реки и др.
Дигитална компетентност	използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика; търсене, събиране, обработване на информация, в т.ч. и музикална, използвайки съвременните информационни технологии и интернет ресурси; използване софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.
Умения за учене	следване на указания за музикалноизпълнителска дейност; планиране на собствената дейност в групово музициране; сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак; самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена обучаваща среда – звуците в природата; посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.
Социални и граждански компетентности	обсъждане на текстове с акцент върху възрожденския характер на песните „Откак се е, мила моя майнольо, зора зазорила“ – народна, и „Слънцето трепти, захожда“, м. и т. Добри Чинтулов; участие в обсъждането на различни музикални произведения; участие в групово учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране; участие в екипи за работа по учебни проекти по музика с интердисциплинарен характер.
Инициативност и предприемчивост	участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, завършване на учебната година и др.; проява на толерантност към други мнения и интерпретации.

Ключови компетентности	Деятности и межгупредметни връзки
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки), класни и общоучилищни празници; наблюдаване на музикалнотворческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и гр.), посещение на репетиция на инструментална формация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценяване на значението на природосъобразния начин на живот; наблюдения на жива звукова среда при посещение на зоопарк, градски парк и гр.

Интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия, работа по проекти, упражнения в компютърен кабинет. Интеграцията с останалите изкуства и с другите предмети, чрез които се придобиват ключови компетентности, съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното развитие.

Един неразделен клас

муз. Недко Трошанов
текст Милчо Спасов

Умерено

1.2. Е - дин не - раз - де - лен клас с`ра - дост - ни пес - ни и ще - ги
— дъл - го о - гла - ся - ше гра - да след пе - ти - я час. Е - дин не - раз - де -
лен клас, с`об - щи тре - во - ги и меч - ти, чер - та - е - ше сво - я път
— и вяр - вах - ме всич - ки, до е - дин, че ни ча - кат са - мо праз -
— ни - ци, че е шед - ро без пре - дел вре - ме - то пред нас.
Припев:
Къ - де ос - та - нах - те, чуд - ни ве - че - ри, с`без - брой же - ла - ни - я —
— не - из - ре - че - ни? Къ - де сте ми - го - ве, по - же - ла - ва - ни,
— със от - кро - ве - ни - я, не - за - бра - ве - ни цял жи - вот?
За край
Цял жи - вот... Цял жи - вот...

Gaudemus igitur

(Студентски химн)

Тържествено

Musical score for 'Gaudemus igitur' in 3/4 time, key of D major. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are: Gau - de - a - mus i - gi - tur ju - ve - nes dum su - mus. The second staff continues the melody with lyrics: Post ju - cun - dam ju - ve - tu - tem, post mo - le - stam se - nec - tu - tem. The third staff concludes the piece with lyrics: Nos ha - be - bit hu - mus, nos ha - be - bit hu - mus.

Gau - de - a - mus i - gi - tur ju - ve - nes dum su - mus.

Post ju - cun - dam ju - ve - tu - tem, post mo - le - stam se - nec - tu - tem.

Nos ha - be - bit hu - mus, nos ha - be - bit hu - mus.

Многая лета

Тържествено

муз. Дмитрий Бортнянски

Musical score for 'Многая лета' in common time (C), key of B-flat major. The score is written for piano and consists of two systems of music. The first system has five measures, and the second system has four measures. The music is characterized by a steady, rhythmic accompaniment in the bass clef and a melody in the treble clef. The lyrics are: Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та.

Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та, Мно - га - я ле - та.

Let it be

Умерено

муз. и текст The Beatles

1. When I find my - self in times of trou - ble Moth - er Ma - ry comes to me
Spea - king words of wis - dom, let it be. _____ And in my hour of
dark - ness She is stand - ing right in front of me Spea - king words of
wis - dom, let it be. _____ Let it be, let it
be, _____ let it be, _____ let it be
Whis - per words of wis - dom let it be. _____ 2. And
when the bro - ken - heart - ed peo - ple liv - ing in _____ the world a - gree,
there will be an an - swer, let it be. _____ For though they may be
part - ed there is Still a chance that they will see, There will be an an - swer, let it
be. _____ Let it be, let it be, _____ let it be, _____ let it be

Chords: E, B, C#m, A, G#m, F#m7, E, C#m7/B, A, B, A, G#m, F#m7, E, C#m

Refrain: C#m

Refrain:

There will be an an - swer, let be. _____ Let it be, let it

be, ___ let it be, ___ let it be Whis - per words of wis - dom let it

be. _____ *unmp.* Let it be, let it be, ___ let it

be, ___ let it be Whis - per words of wis - dom let it be. _____ be.

3.And when the night is clou - dy, there is still a light that shines on me, Shi - ne un - til

to - morr - ow, let it _____ be. I wake up to the sound of mu -

Refrain:

sic Mot - her Ma - ry comes to me, Speak - ing words of wis - dom, let it _____ Let it

be, let it be, ___ let it be, _____ let it be

There will be an an - swer, let it be. _____ Let it

What a Wonderful World

муз. и текст George David Weiss и Bob Thiele

Бавно

I see trees of green red-roses too, I see em bloom for me and you, and I think to my-self, what a won-der-ful world. I see skies of blue and clouds of white, the bright bless-ed days the dark sa-cred nights, and I think to my-self, what a won-der-ful wo - rld. The col-ors of the rain-bow so pret-ty in the sky, are al - so on the fac - es of peop - le go - ing by I see friends shak - ing hands say - in "How do you do!" They're real - ly say - in "I love you!" I hear ba - bies cry, I watch them grow theyll learn much more than I'll ne - ver know and I think to my - self, what a won - der - ful world. Yes I think to my - se - e - elf what a won - der - ful wo - rld.

Откога се, мила моя майно лъ

Умерено

популярна възрожденска песен

1. От-ко-га се, ми-ла мо-я май-но лъ, зо-ра за-зо-ри-ла, _____

ми-ла мо-я май-но лъ, зо-ра за-зо-ри-ла.

2. Отгогаз сей, мила моя майно лъ,
войска провървяла, мила моя майно лъ,
войска провървяла.
3. Кон до коня, мила моя майно лъ,
юнак до юнака, мила моя майно лъ,
юнак до юнака.
4. Юнак до юнака, моя майно лъ,
маждрак до маждрака,
мила моя майно лъ,
маждрак до маждрака.
5. Маждраци им, мила моя майно лъ,
като честа гора, мила моя майно лъ,
като честа гора.
6. Сабите им, мила моя майно лъ,
като ясно слънце, мила моя майно лъ,
като ясно слънце.
7. Кат препускат, мила моя майно лъ,
силен буен вятър, мила моя майно лъ,
силен буен вятър.
8. Дето стъпят, мила моя майно лъ,
кладенчета правят, мила моя майно лъ,
кладенчета правят.
9. Воевода им, мила моя майно лъ,
сам цар Иван Шишман, мила моя майно лъ,
сам цар Иван Шишман.
10. В бой ги води, мила моя майно лъ,
за българско име, мила моя майно лъ,
за българско име.

Слънцето трепти, захожда

Бавно

муз. и текст Добри Чинтулов

1. Слън - це - то треп - ти, за - хож - да зад зе - ле - на - та го -
ра. Млад ю - нак си кон из - вож - да из же -
лез - ни си вра - та, млад ю - нак си кон из -
вож - да из же - лез - ни си вра - та.

2. Жално-милно той поглежда
къмто Стара планина
и си тихом проговаря
на своята майчица: }2

3. - Мила мамо, аз отивам
там, де търчат като рой,
сабята си днес изтривам,
полетявам сам на бой. }2

Спасение

Сдържано

муз. и текст БТР

1. При - я - те - лю, про - с - ти ми. о - ти - вам си се - га, не на - ме - рих си - ли аз да
спра. ти каз - ва - ше, аз пом - ня, то - га - ва не по - вяр - вах, че из - хо - дът съв -
сем не е то - ва. за - що не све - тят пак звез - ди - те, — за - що и
слън - це - то у - гас - на... *Приве:* Аз из - гу - бих всич - ко — до - край, о - ста - на мо - я - та ду -
ша, аз не ис - кам ни - що се - га, са - мо не - я да спа - ся. — Аз из - гу - бих
2. Видж, се - га у - ми - рам, за дру - го ня - мам си - ли, о - тро - ва - та ре -
ши съд - ба - та ми. ти каз - ва - ше, аз пом - ня, то - га - ва не по -
вяр - вах, че из - хо - дът съв - сем не е то - ва. На раз - дя - ла ви це -
лу - вам, и мо - ля аз, про - с - те - те мой - та греш - ка...

Привет: Dm C B \flat

Аз из-гу-бих всич-ко — до-край, о-ста-на мо-я-та ду-ша, аз не ис-кам

Dm F 1. C 2. C

ни-що се - га, са-мо не - я да спа-ся. — Аз из-гу-бих

Gm

3. Чуй-те ме, аз мо-ля, чуй-те ме за миг по - не, не по - губ-вай-те жи - во-та, да-же

C7 C F A Dm F

пъ-тят ми да спре. На раз - дя - ла ви це - лу - вам, — и мо-ля аз, прос-

A Dm *Привет:* Dm C

те-те мой-та греш-ка... Аз из-гу-бих всич-ко — до-край, о-ста-на мо-я-та ду-

B \flat Dm F 1. C 2. C

ша, аз не ис-кам ни-що се - га, са-мо не-я да спа-ся. — Аз из-гу-бих

За край Dm C B \flat

Аз из-гу-бих всич-ко — до-край, о-ста-на мо-я-та ду-ша, аз не ис-кам

Dm F C Dm

ни-що се - га, са-мо не - я да спа-ся, — да я спа - ся.

Съдържание

Предговор.....	3
Специфика на образователния процес по музика според учебната програма за осми клас	4
Методически насоки и разработки на уроците	7
Примерно годишно разпределение на учебното съдържание по музика за 8. клас	19
Учебна програма по учебния предмет музика за 8. клас (общообразователна подготовка).....	28
Нотни текстове на песни.....	33

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

по

МУЗИКА

за 8. клас

Автори

Елисавета Вълчинова-Ченгова

Диана Данова-Дамянова

Ваня Ангелска

Редактор

Даниела Кръстева

Графичен дизайн

Ивац Христов

Коректор

Мила Томанова

Българска. Първо издание, 2017

Формат 60x90/8. Печатни коли 5,5

ISBN 978-954-18-1039-2

№ 17-08490040-17

Издателство

Булвест 2000

1505 София, ул. „Васил Друмев“ 36

тел.: (02) 8061 300, факс: (02) 8061 313

Печат

„БУЛВЕСТ ПРИНТ“ АД

БЕЗПЛАТЕН ЕКЗЕМПЛЯР